

د افغانستان اسلامي جمهوريت
د کرنې، اوبو لگولو او مالدارۍ وزارت

جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت زراعت، آبیاری و مالدارۍ

رياست عمومي پلان و هم‌آهنگي برنامه‌ها
رياست احصائيه زراعتي و تنظيم معلومات

گزارش سالانه مالدارۍ سال ۱۳۹۹

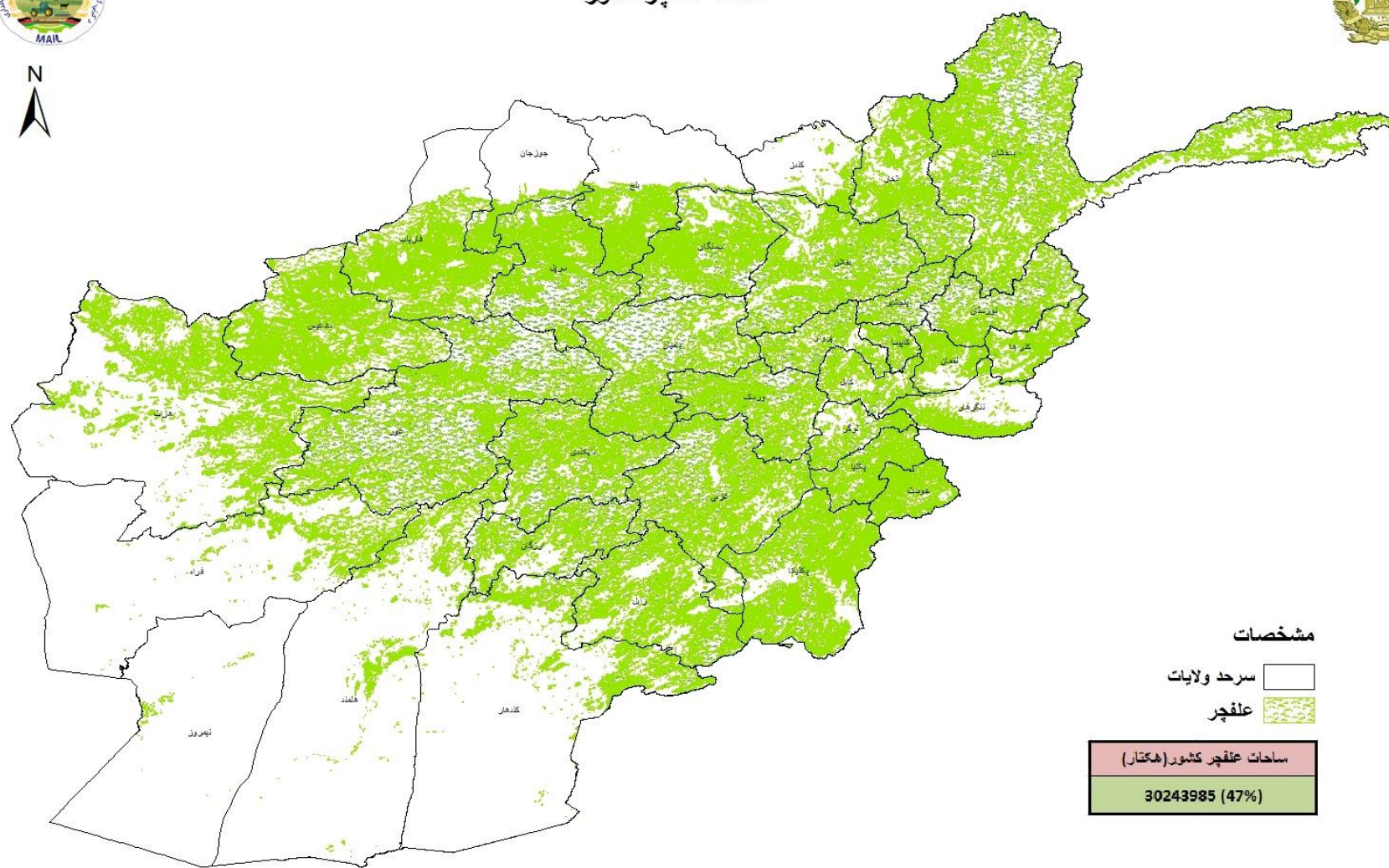

حمل ۱۴۰۰

ساحه علفچر کشور

مشخصات

سرحد ولایات

علفچر

ساحات علفچر کشور (هکتار)

30243985 (47%)

0 40 80 160 240 320 Miles

1 cm = 42 km

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فشرده:	۱
هدف:	۱
روش کاری:	۲
چالش ها و مشکلات:	۲
شیوه نگهداری مواشی در افغانستان:	۳
گوسفند:	۴
بز:	۵
گاؤ:	۶
مرغ:	۷
سایر مواشی و طیور:	۸
آفات و امراض مالداري در کشور:	۹
نتیجه گیری:	۱۰
منابع:	۱۰
ضمایم:	۱۱

فشرده:

سکتور مالداری با زراعت لازم و ملزوم یکدیگر بوده و از بد و پیدایش بشر برای پیشبرد معیشت زندگی خویش به نگهداری و پرورش انواع مختلف مواشی مبادرت ورزیده است. محصولات مالداری از یک طرف برای تامین مواد غذایی از نگاه انرژی و پروتئین و از طرف دیگر یک منبع خوب درآمد جهت تامین اقتصاد خانواده روستائی و میکانیزه زراعتی نیز می باشد. بناءً نیازمندی به رشد و انکشاف سکتور مالداری همه ساله بیشتر می گردد. افغانستان یک کشور زراعتی بوده و در پهلوی آن سکتور مالداری که یکی از زیر بنا های اقتصادی نیز می باشد برای اهالی کشور از اهمیت زیادی برخوردار است. نابسامانی وضعیت امنیتی در چند دهه اخیر در کشور مالداری را نیز مانند سایر سکتور ها متاثر ساخته و ضربه مهلکی به این سکتور وارد نموده که باعث از بین رفتن و کاهش چشمگیر مواشی مختلف در کشور گردیده است. با آنهم زارعین و مالداران کشور در شرایط ناگوار زندگی در نگهداری و پرورش مواشی مختلف جهت تامین مواد غذایی خویش تلاش به خرج داده و از این طریق امرار معیشت می نمایند.

مواشی مختلف از قبیل گوسفند، گاو، بز، غزگاو، گاومیش، اسب، مرکب، قاطر، اشتر و مرغ در کشور نگهداری و پرورش گردیده که منبع خوب غذا (گوشت و شیر)، مواد سوخت، مواد خام صنعتی (پشم و پوست) و منبع مهم عایداتی برای مالداران کشور به شمار می رود. مواشی متذکره به شکل بومی دارای نسل های مناسب و سازگار با شرایط موجود کشور بوده که نگهداری و پرورش آن به شکل فارم و انفرادی توسط مالداران صورت می گیرد. کوچی ها از قشر مهم و برجسته کشور به شمار میروند که در نگهداری و پرورش مواشی بخصوص گوسفند و بز نقش مهم و اساسی داشته و بزرگترین تولید کننده گان محصولات مالداری در کشور می باشند.

محصولات عمده مالداری شامل گوشت، شیر، تخم، عسل، پوست، روده، پشم و ابریشم می باشد. گوشت، شیر، تخم و عسل بیشتر به منظور مواد غذایی اهالی کشور استفاده گردیده اما پوست، روده، پشم و ابریشم از جمله اقلام عایداتی بوده که به منظور تامین اقتصاد توسط مالداران بفروش میرسد. همچنان اقلام متذکره بازار خوب جهانی داشته و سالانه یک مقدار قابل ملاحظه آن به کشور های دیگر صادر می گردد.

چراگاه های کشور یکی از مهمترین منبع برای تغذیه مواشی در کشور محسوب می گردد. ساحات بیشتر این چراگاه ها در ولایات شمالی و شمال شرقی کشور موقعیت داشته و بهترین مکان برای تغذیه مواشی می باشند. بارندگی های مناسب و وافر می تواند باعث افزایش تولید علوفه جات در چراگاه ها گردیده تا مواشی دچار کمبود علوفه در جریان سال نگردند. قابل یاد آورiest که یکی از عوامل ناگوار که بالای مواشی و محصولات آن تاثیرات منفی بجا می گذارد خشکسالی بوده که به اثر وقوع آن چراگاه ها خشک و منبع تغذیه مواشی از بین می رود.

محصولات مالداری در تامین مواد غذایی برای اهالی کشور رول مهم را دارد. با وجود آنکه طی چند سال اخیر سکتور مالداری رشد قابل ملاحظه ئی داشته اما متأسفانه از یک طرف تلفات مواشی در چند دهه اخیر و از طرف دیگر رشد سالانه نفوس باعث کمبود این محصولات در کشور گردیده است. خوشبختانه وزارت زراعت، آبیاری و مالداری جهت بهبود و رشد سکتور مالداری در کشور برنامه های انکشافی را طی سال های اخیر روی دست گرفته تا از این طریق خدمات خوبتری را برای مالداران کشور فراهم سازد. به تعداد ۳۵ پروژه انکشافی وزارت در ۳۴ ولایت کشور طی سال ۱۳۹۹ کاملاً و یا قسماً تطبیق گردیده که فعالیت های مهم و اساسی جهت رشد سکتور مالداری نیز در چوکات پروژه های متذکره گنجانیده شده است.

از اینکه اساس تمام ارقام و معلومات احصائیوی سرشماری ها می باشد اما متأسفانه آخرین سروی مواشی که در سال ۱۳۸۲ (۲۰۰۳) توسط سازمان غذا و زراعت جهان صورت گرفت، بعد از آن به نسبت نا امنی ها در کشور کدام سرشماری و یا سروی نمونوی پیرامون مواشی صورت نگرفته است. اما ریاست احصائیه زراعتی و تنظیم معلومات مطابق مسؤلیت های وظیفوی خویش به اساس میتود های استندرد احصائیوی ارقام و معلوماتی را که به شکل پراکنده در ارگان های مرکزی و ولایتی این وزارت موجود بود جمع آوری و به طور تخمینی در قالب یک گزارش تهیه و جهت استفاده پلان گزاران و پالیسی سازان ارایه می نماید.

هدف:

گزارش متذکره به منظور ارایه معلومات مبنی بر **چگونگی وضعیت مالداری در کشور طی سال ۱۳۹۹** بوده و شامل معلومات عمومی پیرامون شیوه نگهداری مواشی، تعداد و محصولات مواشی، عوامل ناگوار و امراض حیوانی و غیره موضوعات می باشد.

روش کاری:

جمع آوری و تهیه ارقام و معلومات برای ترتیب نمودن یک گزارش روش های خاص خود را بر مبنای هدف آن دارا می باشد. ریاست احصائیه زراعتی و تنظیم معلومات به اساس مکلفیت های وظیفوی خویش ارقام بخش مالداری را نیز مانند سایر بخش ها از منابع مختلف جمع آوری و با استفاده از روش های ذیل به نشر می رساند.

- تشخیص نیازمندی های ارقام و معلومات مورد ضرورت.
- دیزاین فارمت های احصائیوی برای جمع آوری معلومات از منابع مختلف.
- تکثیر و ارسال فارمت های احصائیوی به ادارات زراعت ولایات.
- تماس دوامدار با مسؤلین بخش مالداری ولایات به منظور ارسال ارقام دقیق و موثق به این ریاست.
- ثبت ارقام واصله از ادارات زراعت ولایات در دیتابیس های قبلا تهیه شده.
- تجزیه، تحلیل، توحید و تائید ارقام و معلومات.
- تهیه نسخه ابتدائی گزارش و ارسال آن به متخصمین و مسؤلین ذیصلاح جهت ارایه نظریات و پیشنهادات.
- تهیه، چاپ و نشر گزارش.

چالش ها و مشکلات:

جمع آوری ارقام اعم از ابتدائی و ثانوی همیشه چالش ها و مشکلاتی را در قبال داشته می باشد. با در نظر داشت شرایط نا مناسب کشور، ارقام و معلوماتی که جهت تهیه این گزارش جمع آوری گردیده است با مشکلات ذیل مواجه شده است:

- عدم تطبیق سرشماری مالداری طی چند دهه اخیر در کشور.
- عدم موجودیت میتود های استاندارد جمع آوری ارقام مالداری در ادارات زراعت ولایات کشور.
- عدم امکانات مالی و تخنیکی در ادارات زراعت ولایات جهت جمع آوری ارقام و معلومات بخش مالداری از قراء و قصبات ولسوالی های ولایت مربوطه.
- عدم دسترسی کامل به تکنالوژی احصائیوی در ادارات زراعت ولایات.
- عدم موجودیت ارقام تعداد مواشی کوچی ها که یک قشر بزرگ پرورش مالداری در کشور می باشند.

شیوه نگهداری مواشی در افغانستان:

نگهداری و پرورش مواشی در افغانستان از سالیان متمادی به این سو اکثراً به شکل عنعنوی و نیمه تجارتي بوده که از طرف خانواده های فقیر روستایی جهت تامین امنیت غذایی و بدست آوردن منفعت مالی صورت می گیرد. دهاقین کشور در پهلوی زمینداری یک تعداد مواشی را نیز نگهداری و پرورش نموده و از محصولات آن استفاده می نمایند. از طرف دیگر مالداران نیز یک تعداد قابل ملاحظه مواشی را در فارم های مخصوص نگهداری و پرورش نموده که از محصولات آن برای فامیل و همچنان فروش نیز استفاده می نمایند. کوچی ها نیز یک قشر بزرگ در نگهداری و پرورش مواشی بوده که بیشتر گوسفند و بز را به شکل رمه نگهداری می نمایند و بر علاوه مصرف فامیل برای فروش نیز از محصولات آن استفاده می نمایند.

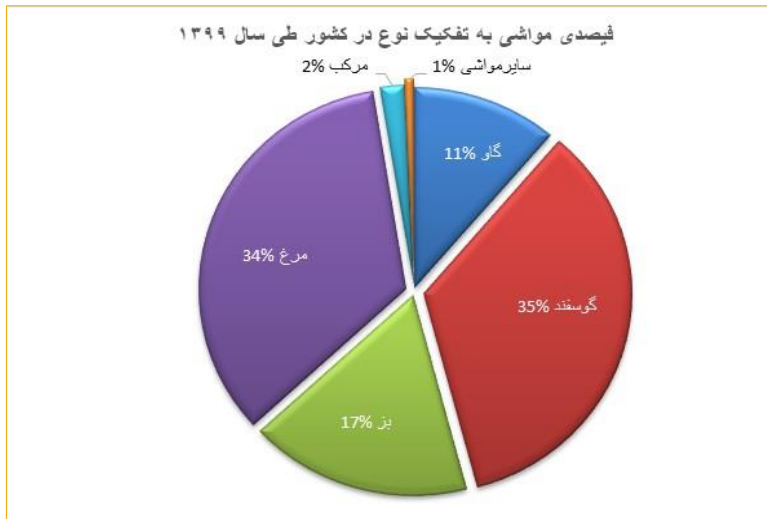
نگهداری و پرورش مواشی در کشور بنا بر عواملی چون شیوع انواع بیماری های ساری، عدم موجودیت یک میکانیزم منظم جهت عرضه خدمات صحتی، عدم دسترسی به نسل های اصلاح شده، موجودیت روش های کهنه و غیر حرفه یی پرورش، عدم دسترسی به منابع مالی کافی جهت تهیه سالون های مجهز و میکانیزه ساختن پرورش حیوانات و عدم دسترسی به خدمات آموزشی و ترویجی مشکلات و چالش های چشم گیری را به میان آورده است. با آنهم مالداران کشور به نگهداری و پرورش مواشی مبادرت میورزند.

بعد از سال ۱۳۸۲ بخصوص در سال های اخیر به حمایت دولت جمهوری اسلامی افغانستان یک سلسله فعالیت های خوب توسط متشبهین خصوصی در عرصه مرغداری و ترویج سیستم مرغ پروری تجارتي صورت گرفته اما تولیدات فعلی مرغداری نیازمندی اهالی کشور مرفوع نمی سازد.

بنا براین متأسفانه همه ساله مقدار قابل ملاحظه گوشت مرغ بی کیفیت از کشور های مختلف وارد میگردد و مقدار هنگفت پول از این بابت به خارج از کشور انتقال میگردد.

با در نظر داشت موارد فوق مرفوع ساختن نیازمندی های کشور به محصولات با کیفیت مالداری، فراهم نمودن زمینه های کاری و ایجاد منبع عایداتی، کاهش واردات محصولات بی کیفیت و کم کیفیت و بالاخره رسیدن به خود کفایی در این عرصه نیاز جدی به حمایت دولت و سرمایه گذاری بزرگ احساس میگردد.

گراف ذیل فیصدی نگهداری مواشی را به تفکیک نوع در سطح کشور در سال ۱۳۹۹ نشان می دهد.

واردات و صادرات مواشی به تفکیک نوع طی سال ۱۳۹۹

شماره	نوع مواشی	واحد مقیاس	تعداد واردات	تعداد صادرات
1	اسپ	راس	23	0
2	چوجه مرغ	قطعه	12,816,384	0
3	گاو	راس	1	0
4	گاو میش	راس	2,978	0
5	گوساله	راس	621	0
6	مرغ	قطعه	951,548	0
7	بز و گوسفند	راس	0	80

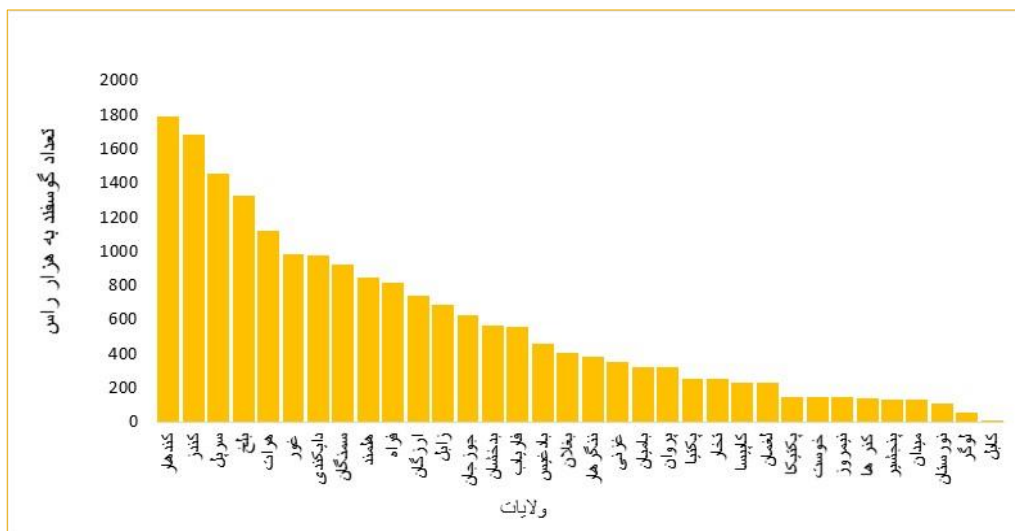
گوسفند از جمله مواشی عمدۀ و اساسی مالداران کشور بوده که انواع مختلف آن نگهداری و پرورش می گردد. بیشترین تعداد این حیوان به شکل رمة توسط کوچی ها عمدتاً به منظور تولید و فروش محصولات نگهداری و پرورش می گردند. اما دهاقین و مالداران دیگر نیز به شکل انفرادی، رمة و یا در فارم های حیوانی، گوسفند را نگهداری می نمایند.

در افغانستان انواع مختلف گوسفند مانند قرغ هزاره گی، ترکی، قره قل، عربی، شینواری، بوری و چاری وجود دارد که از نگاه جنسیت بین هم تفاوت قابل ملاحظه ئی دارند. محصولات گوسفند در افغانستان همه ساله بر علاوه استفاده داخلی به خارج کشور نیز صادر می گردد. صادرات پوست قره قل (یکم) از اقلام عمده این کشور را تشکیل می دهد که سالانه یک مقدار هنگفتی عواید از آن بدست می آید.

چنانچه قبلا یاد آور شدیم نگهداری و پرورش گوسفند در کشور بیشتر بین قشر کوچی ها مروج بوده که به شکل رمه می باشد. کوچی ها به منظور تغذیه این حیوانات در جریان سال از یک منطقه به منطقه دیگر نقل مکان نموده و بیشتر مناطقی را انتخاب می کنند که چراگاه ها در آن موقعیت داشته باشد. یکی از عوامل عمده ایکه ارقام دقیق تری از تعداد مواشی خصوصا گوسفند در دسترس این وزارت قرار ندارد همین تغیر مکان کوچی ها بوده و جمع آوری ارقام احصائیوی را به چالش کشانده است.

ارقام ارایه شده ادارات زراعت ولایات کشور نشان می دهد که بیشترین تعداد گوسفند در ولایت کندهار و کمترین آن در ولایت کابل در سال ۱۳۹۹ نگهداری و پرورش یافته است.

گراف ذیل، تعداد گوسفند را به تفکیک ولایات نشان می دهد:

گراف ۱: تعداد گوسفند به تفکیک ولایات در سال ۱۳۹۹

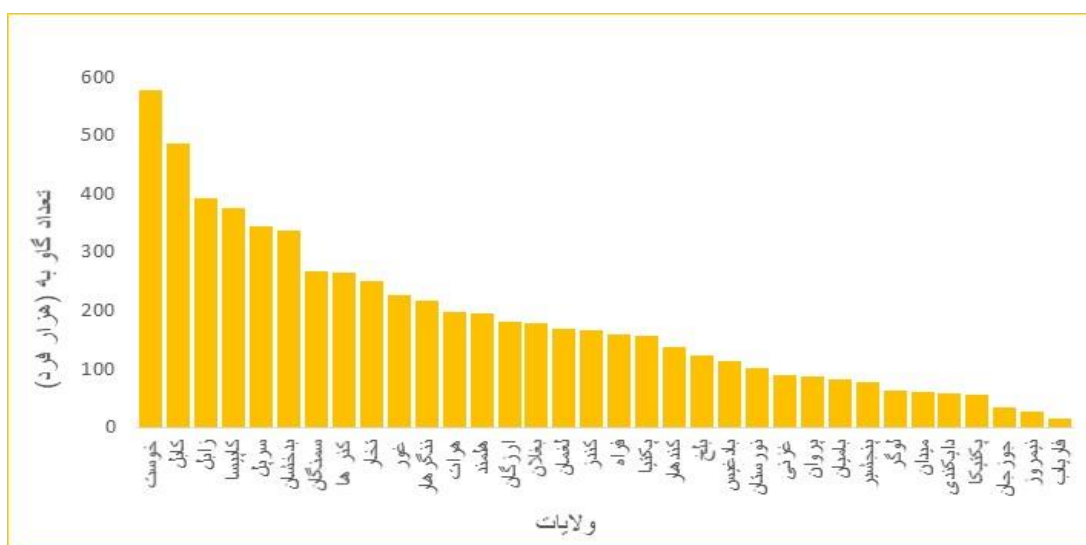
گراف فوق نشان دهنده آن است که به ترتیب ولایات کندهار، کندز، سرپل، بلخ، هرات، غور، دایکندی، سمنگان و هلمند بیشترین گوسفند را دارا بوده که شاید علفچر های این ولایات برای نگهداری و پرورش این حیوان مناسب باشد.

گاو:

گاو داری در کشور نسبت به دیگر مواشی بیشتر مروج بوده و این حیوان تقریباً در تمام نقاط افغانستان موجود می باشد. این حیوان به شکل رمه در یک تعداد محدود ولایات رواج داشته اما بیشتر به شکل انفرادی در تمام فامیل های دهاقین و همچنان در فارم های گاو داری نگهداری و پرورش می گردد. محصولات اصلی این حیوان گوشت، شیر و پوست و محصولات فرعی آن مواد فضله و استخوان می باشد. از گوشت و شیر این حیوان تمام اهالی کشور به حیث غذای موثر پروتین دار استفاده می نمایند. پوست و استخوان گاو ارزش اقتصادی داشته که حتی به خارج از کشور نیز صادر می گردد. دهاقین از مواد فضله این حیوان به منظور مواد سوخت و کود حیوانی در مزرعه خویش استفاده می نمایند. گوشت گاو طعم لذیذ داشته و دارای پروتین کافی و آمینو اسید های ضروری می باشد. شیر این حیوان نیز خوش مزه بوده که بعد از پروسس لبنیات مختلفی از قبیل ماست، چکه، قروت، پنیر، دوغ و مسکه تهیه و به منظور مواد غذائی مورد استفاده قرار می گیرد.

در افغانستان تاکنون گاوداری به شکل مکانیزه مروج نگردیده است که دلیل عمده آن نا امنی و کمبود برق کافی می باشد. اما با آنهم در این اواخر یک تعداد فارم های مالداري نسبتاً عصری در ولایات کشور ایجاد گردیده که گاو ها در آن نگهداری و پرورش می گردند. پرورش این حیوان در مناطقی که درجه حرارت بلند باشد نتیجه خوب نداده و بین ۴۰ الی ۴۵ درجه سانتی گراد مقدار زیاد وزن خود را از دست می دهد. ارقام واصله از ادارات زراعت ولایات نشان می دهد که بیشترین تعداد گاو در ولایت خوست و کمترین تعداد آن در ولایت فاریاب نگهداری و پرورش می گردد.

جزئیات بیشتر مبنی بر تعداد گاو در ولایات کشور در گراف ذیل اریه گردیده است:

گراف ۳: تعداد گاو به تفکیک ولایات در سال ۱۳۹۹

گراف فوق نشان می دهد که ولایات خوست، کابل، زابل، کاپیسا، سرپل، بدخشان، سمنگان، کنرها و تخار بالترتیب در کتگوری اول بوده که بیشترین تعداد گاو ها در این ولایات نگهداری و پرورش می گردد.

مرغ:

نگهداری و پرورش مرغ در تمام کشور ها مروج بوده که بیشتر به شکل فارم صورت می گیرد. در افغانستان نیز مرغ داری در طول تاریخ مروج بوده و بیشتر به منظور تولید گوشت و تخم پرورش و نگهداری می گردد. تکثیر و تولید مرغداری در افغانستان عموماً به شکل عنعنوی بوده اما در این اواخر فارم های مرغداری مجهز نیز ساخته شده که تا اندازه ئی نیازمندی اهالی کشور را مرفوع ساخته است.

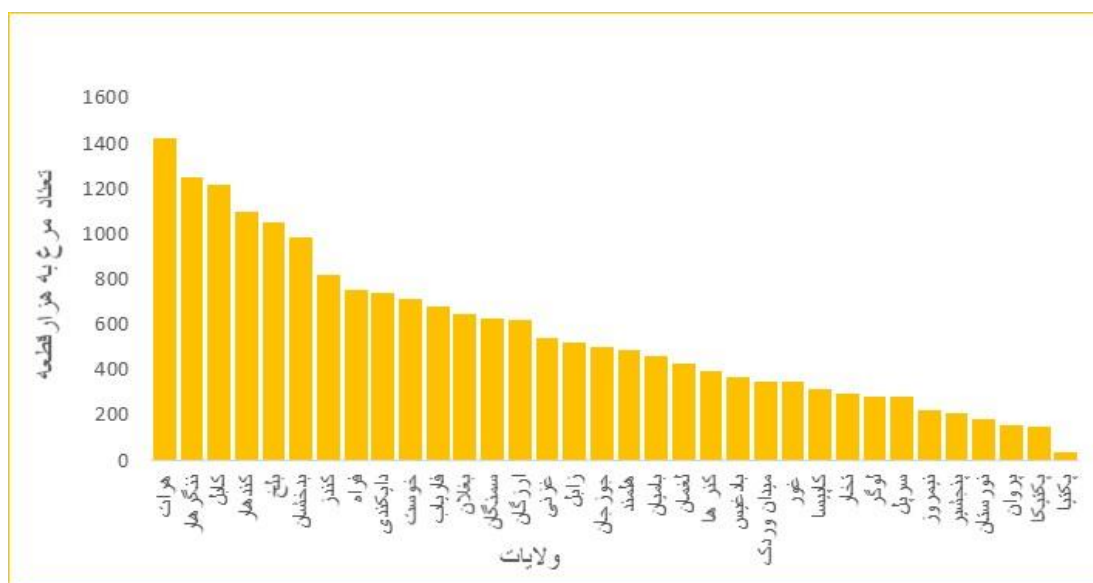
تامین مواد غذایی مورد نیاز مردم بخصوص اهالی کشورهای جهان سوم یکی از مهمترین مسایل بوده که با رشد روز افزون جمعیت انسانی در جهان نیازمندی جامعه بشری به پروتئین حیوانی از یک طرف و محدود بودن منابع طبیعی و سنتی بودن نگهداری و پرورش حیوانات از طرف دیگر، باعث آن گردیده تا بشر جهت رفع این نیامندی ها در نگهداری و پرورش مواشی به شکل صنعتی و مدرن سعی و تلاش نمایند. بناءً به منظور مصرف گوشت و تخم مرغ تمام کشورهای جهان برنامه های موثری را برای افزایش مصرف سرانه محصولات مرغداری طرح ریزی می نمایند. این امر نه تنها در استفاده انسانها از محصولات مرغ موثر بوده بلکه یک تجارت خوب و ایجاد کننده فرصت های اشتغال زائی برای مردم نیز می باشد.

در افغانستان محصولات مرغ عموماً گوشت، تخم و پر می باشد. گوشت مرغ از جمله گوشت سفید بوده که از اهمیت خاصی برای صحت مندی بزرگسالان و تخم مرغ برای رشد جسمی اطفال و نوجوانان برخوردار است، به همین منظور طی سال های اخیر خانواده ها در افغانستان معمولاً از گوشت و تخم مرغ بیشتر استفاده می نمایند. پر مرغ بیشتر در صنعت مورد استفاده قرار می گیرد.

خوشبختانه نگهداری و پرورش مرغ در کشور در سال های اخیر بیشتر مروج گردیده که از یک طرف نیازمندی اهالی از نگاه گوشت و تخم مرغ تا اندازه ئی مرفوع و از طرف دیگر در واردات دو محصول فوق از خارج کشور کاهش چشمگیری رونما گردیده که از این ناحیه سالانه جلو انتقال یک مقدار پول هنگفت گرفته میشود.

ارقام بدست آمده از ادارات زراعت ولایات نشان می دهد که بیشترین تعداد مرغ در ولایت کندز و کمترین تعداد آن در ولایت میدان وردک نگهداری و پرورش می گردد.

گراف ذیل چگونگی تعداد مرغ را به تفکیک ولایات واضح تر بیان می کند.

گراف ۴: تعداد مرغ به تفکیک ولایات در سال ۱۳۹۹

گراف فوق نشان می دهد که بالترتیب ولایات کندز، دایکندی، هرات، فراه، ننگرهار، فاریاب، خوست و کابل در نگهداری و پرورش مرغ نسبت به سایر ولایات پیشگام هستند.

سایر مواشی و طیور:

برعلاوه حیواناتی که در فوق ذکر گردید، یک تعداد مواشی و پرندگان دیگر نیز نگهداری و پرورش می شوند، اما به پیمانہ بسیار محدود. این حیوانات که شامل اسب، مرکب، گاومیش، غزگاو، قاطر، اشتر، ماهی، زنبور عسل، شترمرغ، بوند و پرندگان دیگر می باشد به شکل انفرادی نگهداری و پرورش می گردند.

اسب از جمله حیواناتی است که از زمانہ های قدیم به شکل انفرادی نگهداری گردیده و بیشتر به منظور حمل و نقل کالا ها و انسان استفاده می گردد، در ورزش بزکشی که یکی از بازی های عنعنوی کشور ما محسوب می شود در صفحات شمال و شمال شرق کشور از این حیوان نیز استفاده بعمل می آید. به اساس ارقام بدست آمده حدود ۱۹۶ هزار رأس اسب در سال ۱۳۹۹ در سطح کشور موجود می باشد.

مرکب نیز مورد استفاده خوبی در کشور داشته که به شکل انفرادی نگهداری و بیشتر به منظور باربری و استفاده دهاقین در مزارع مورد استفاده قرار می گیرد. به اساس ارقام دست داشته حدود ۱۰۵ میلیون رأس مرکب در سال ۱۳۹۹ به سطح کشور موجود می باشد. همچنان اشتر و قاطر از جمله حیواناتی است که در کشور نگهداری و بیشتر به منظور باربری مورد استفاده قرار می گیرد. ارقام تهیه شده نشان می دهد که حدود ۱۵۳ هزار اشتر و ۲۵۶۹ رأس قاطر در سال ۱۳۹۹ به سطح کشور موجود می باشد.

غزگاو و گاو میش نیز در کشور نگهداری و پرورش می گردد. گرچه این دو حیوان مورد استفاده چشمگیری در کشور نداشته با آنهم بیشتر به منظور استفاده گوشت نگهداری می شوند. گاومیش به شکل انفرادی اما غزگاو در بعضی ولایات به شکل رمه موجود می باشد. ارقام نشان می دهد که حدود ۱۶۲۴۰ فرد غزگاو و ۹۷۱۰ فرد گاومیش به سطح کشور در سال ۱۳۹۹ موجود می باشد.

ماهی پروری در افغانستان مروج بوده که طی سال های قبل بیش از ۱۰۰ نوع ماهی بومی در این کشور موجود بوده است. برای بار اول پروژه ماهیان سرد آبی در سال ۱۳۴۴ در بند قرغه کابل و پروژه ماهیان گرم آبی در سال ۱۳۴۶ الی ۱۳۵۸ در بند درونته ولایت ننگرهار از طرف وزارت زراعت بنا شده بود که نتایج خوبی در پی داشت، اما متأسفانه به علت جنگ های داخلی و خشکسالی های متواتر مانند سایر زیربنا ها ماهی پروری نیز صدمه بزرگ دیده فلج و ویران گردید.

خوشبختانه در کشور ما ظرفیت های مناسبی برای تولید ماهی در منابع آبی وجود دارد، از طرف دیگر شرایط اقلیمی در اکثر مناطق کشور برای پرورش ماهی مساعد میباشد. در مناطق شمال، شرق، شمال شرق، مرکزی، جنوب و غرب کشور امکان پرورش ماهی سرد و گرم آبی به شکل مناسب وجود دارد، در ضمن با ایجاد فارمهای ماهی یک صنعت جدید وارد کشور خواهد شد و تعداد زیادی از مردم ما در این بخش مشغول کار می شوند، که با شناخت، برنامه ریزی و تدوین پروژه های تکثیری، تولیدی، آموزشی و ترویجی می توان بستر خوب و مناسبی را برای پرورش ماهی مهیا نمود. در حال موجود فارم تکثیری ماهی قرغه از طرف وزارت زراعت، آبیاری و مالداری به شکل دولتی فعالیت های خویش را به پیش می برد. اما در این اواخر به نسبت اهمیت اقتصادی ماهی پروری اکثر مردم در ولایات کشور به شکل خصوصی اقدام به ایجاد فارم های ماهی پروری نموده که در مجموع به تعداد (۲۶۳۸) باب فارم ماهی پروری خورد و بزرگ در حالت فعال و غیر فعال در کشور در سال ۱۳۹۹ وجود دارد.

تربیه و پرورش زنبور عسل نیز در بین باشندگان محلی ولایات وجود دارد و عسل بدست آمده را در مارکیت های کشور عرضه می نموده و از این ناحیه نیز یک مقدار عاید بدست می آورند. زنبور عسل در یک محل به شکل مداوم نگهداری نمی گردد و در فصول مختلف سال توسط تولید کننده گان عسل در حال تغیر موقعیت میباشد. روی این ملحوظ تعداد دقیق فارم های زنبورداری در ولایات کشور تثبیت نشده اما بطور تخمین حدود ۶۷۵۷ باب فارم زنبور داری در سطح کشور در سال ۱۳۹۹ موجود می باشد.

نگهداری و پرورش شتر مرغ و بوند نیز طی سال های اخیر در افغانستان مروج گردیده است و در فارم های خورد و کوچک پرورش گردیده که بیشتر به منظور گوشت و تخم استفاده می گردند. ارقام ادارات زراعت ولایات نشان می دهد که در سال ۱۳۹۹ حدود ۳۳۲ باب فارم شتر مرغ و یک باب فارم کبک در کشور موجود می باشد.

آفات و امراض مالداری در کشور:

عوامل ناگوار یا آفات طبیعی بخصوص سیلاب ها و خشکسالی در کشور همه ساله باعث خسارات هنگفتی برای مالداران گردیده و سبب تلفات یک تعداد قابل ملاحظه مواشی در کشور می گردد. علفچر ها که یگانه منبع خوب غذا برای حیوانات به شمار میرود به اثر خشکسالی ها از بین رفته و سبب کاهش علوفه جات برای مواشی می گردد که این آفت باعث کاهش قیمت مواشی در مارکیت ها و حتی مرگ ومیر مواشی را در قبال دارد. از طرف دیگر امراض خطرناک حیوانی نیز همه ساله شیوع نموده که سبب مرگ و میر حیوانات می گردد. امراضی که گاو ها را بیشتر متاثر می سازد و در محلات بود و باش گاو شیوع پیدا می کند عبارت از طبق، بلک لک، هیموراژیک، سپتسیم، انترکس، توبرکلوز و پرازیت های داخلی و خارجی می باشد. قابل یاد آوریت که در سال های قبل بیماری طاعون گاو که یک مرض خطرناک می باشد، تعداد قابل ملاحظه گاو ها و حتی سایر حیوانات را از بین می برد خوشبختانه از بین رفته و موجود نیست. امراضی که سبب مصاب شدن بز و گوسفندان می گردد عبارت از انترکس، انترتوکسیما، بزمرگی، طاعون حیوانات کوچک، چیچک و امراض پرازیتی داخلی و خارجی می باشد که همه ساله باعث مصاب شدن و حتی مرگ ومیر تعداد قابل ملاحظه بز و گوسفند می گردد. امراض طیور و پرندگان نیز در کشور همه ساله شیوع نموده که عبارت از نیو کاستل، انفلوئنزای مرغی، کولرای مرغی، چیچک و پرازیت های داخلی و خارجی بوده که این امراض نیز همه سال سبب متاثر شدن و حتی مرگ طیور بخصوص مرغ می گردد. فکتور هائی که باعث شیوع امراض حیوانی در کشور می گردد ذیلا بصورت خلاصه ارایه می گردد:

- باز بودن سرحدات و ورود حیوانات از کشور های همسایه .
- کافی نبودن پروگرام های وقایوی ومعالجوی.
- کمبود امکانات برای تشخیص حقیقی بیماری .
- کمبود ادویه جات با کیفیت در روستا های محل بود وباش حیوانات.
- عدم موجودیت سیستم منظم نگهداری وتغذیه مواشی.
- گرما و سردی شدید در بعضی مناطق.
- انتقال حیوانات از یک ساحه به ساحه دیگر .
- عدم روشن بودن ذهنیت مردم پیرامون امراض حیوانی .
- نگهداری حیوانات مختلف در یک محل و یا یک رمه.
- نبود کشتار گاه های معیاری .
- عدم امکانات نابود ساختن لاشه حیوانات تلف شده از اثر امراض ساری.
- موجودیت حیوانات مختلف در یک رمه .
- تجمع تعداد زیاد حیوانات مختلف در یک مالچر.
- کمبود مواد خورا که در فصل زمستان.
- نبودن سرپناه معیاری برای رمه های بز وگوسفند در زمستان.

قابل یاد آوریت که عوامل فوق بالای سیستم عنعنوی نگهداری و پرورش حیوانات در کشور بیشتر تاثیر گزار بوده و باعث مشکلات و بروز امراض حیوانی می گردد.

نتیجه گیری:

مالداري ستون فقرات اقتصاد مردم دهات کشور را تشکیل میدهد و معمولاً طبقه اناث در تربیه حیوانات رول اساسی را به عهده دارند. اکثریت روستاها محصولات اضافی حیوانی بالخصوص شیر را بیش از ضرورت خویش تولید نموده که به اساس تقاضای مارکیت می تواند محصولات خود را به شهرها به فروش برساند که خوشبختانه این روند در این اواخر از ولایات که به مرکز فاصله کمتر داشته به شکل پراگنده جریان دارد.

تورید و تزئید محصولات خارجی بی کیفیت در کشور رول مهم در عدم رشد مالداري داشته وبدون شک که انکشاف سکتور مالداري خصوصی ودولتی را متضرر میسازد.

با در نظر داشت رشد سالانه نفوس در کشور می توان گفت که بخش زراعت به تنهایی به هیچ وجه جوابگوی ضرورت مواد غذایی مردم شده نمیتواند، در صورت عدم توجه به بخش مالداري فیصدی سوء تغذی اطفال سرسام اور بلند خواهد رفت وپروتین نباتی به هیچ وجه جاگزین پروتین حیوانی شده نمیتواند. بناءً لازمی است که در پهلوی زراعت به رشد مالداري توجه جدی صورت گیرد.

پیشه وعلاقه مندی مردم کشور و امکانات موجوده انکشاف مالداري در کشور نشان می دهد که، مهیا کردن خدمات صحتی نسلگیری، تغذیوی، سیستم نگهداری، بازاریابی و تربیوی در مدت کوتاه تحقق پذیر است، در صورت عدم خدمات فوق مالداري در کشور ممکن در مدت کمی متضرر و به رکود مواجه و باعث یأس و نا امیدي مردم گردد ویک پیشگویی اینده تاریک کشور را در قبال خواهد داشت.

چنانچه میدانیم اقتصاد افغانستان را زراعت تشکیل میدهد پرورش مویشی بخشی از زراعت است که در توسعه اقتصادی کشور و رفاه جامعه اهمیت و نقشی تعیین کننده دارد ولی به سبب بی توجهی دولت های گذشته و سه دهه جنگ و ناامنی، بخش زراعت آسیب دیده و دچار مشکلات عدیده گردیده است.

از آنجا که این شغل با موجودات زنده سروکار دارد، از یک طرف امکان انتقال بیماری های ویروسی و میکروبی برای این سکتور یک تهدید جدی محسوب می شود از طرف دیگر وابستگی زیاد به واردات مواد اولیه خوراکیه در بخش مالداري باعث می شود که اگر هرگونه نوسانات از نظر مقدار و ارزش مواد متذکره در بازارهای جهانی به وجود بیاید، در بازار های داخل کشور نیز بالای محصولات مالداري اثر گزار خواهد بود.

منابع:

- ریاست های زراعت ولایات
- اداره ملی احصائیه و معلومات.
- سروی مالداري سال ۲۰۰۳ موسسه (FAO).
- واحد امنیت غذایی (IPC).

ضمایم:

شماره	ولایات	گاو (فرد)	گوسفند (راس)	بز (راس)	مرکب (راس)	مرغ (قطعه)
1	ارزگان	181,717	738,659	384,867	1,458	620,000
2	بادغیس	114,426	455,700	30,987	12,580	367,040
3	بامیان	82,601	322,695	64,729	29,170	461,192
4	بدخشان	336,315	567,738	433,361	139,748	982,000
5	بغلان	178,308	406,766	283,700	22,344	649,795
6	بلخ	123,018	1,322,160	348,427	60,984	1,050,000
7	پروان	86,608	317,995	275,017	3,487	153,997
8	پکتیا	156,000	252,500	258,000	12,250	35,900
9	پکتیکا	55,427	148,049	652,887	6,914	147,000
10	پنجشیر	77,385	134,436	144,681	2,180	207,200
11	تخار	250,484	252,500	258,000	31,300	293,500
12	جوزجان	34,645	624,179	134,688	25,881	501,756
13	خوست	577,496	147,987	417,101	5,500	710,000
14	دایکندی	58,148	977,312	511,714	40,798	739,075
15	زابل	393,445	687,488	234,622	6,580	520,000
16	سرپل	343,399	1,452,122	227,455	112,749	282,000
17	سمنگان	267,906	923,550	377,281	94,303	630,000
18	غزنی	89,925	348,822	82,081	17,397	540,000
19	غور	227,004	983,648	592,463	57,600	347,700
20	فاریاب	15,255	557,786	39,498	67,168	677,103
21	فراه	159,758	818,085	921,275	14,617	750,000
22	کابل	485,405	13,040	104,547	5,943	1,215,000
23	کاپیسا	375,629	233,888	12,377	12,117	312,500
24	کنز	167,440	1,684,132	53,233	23,750	820,000
25	کندهار	138,438	1,787,785	354,786	55,795	1,100,000
26	کنر ها	265,033	138,230	38,119	15,809	393,000
27	لغمان	167,940	228,355	17,576	20,021	427,000
28	لوگر	62,302	58,983	32,335	3,822	284,000
29	میدان وردک	59,841	133,156	59,343	7,155	350,000
30	ننگرهار	217,288	379,534	257,215	68,618	1,250,000
31	نورستان	101,694	106,993	602,590	8,079	184,000
32	نیمروز	25,876	147,718	82,355	7,713	224,000
33	هرات	197,025	1,120,828	750,032	28,280	1,420,000
34	هلمند	195,986	844,935	627,645	30,918	486,000
مجموع		6,269,167	19,317,754	9,664,987	1,053,028	19,130,758

ضمیمه ۱: تعداد مواشی به تفکیک نوع و ولایات طی سال ۱۳۹۹

شماره	ولایات	گومیش (فرد)	غزگو (فرد)	اسپ (راس)	قاطر (راس)	اشتر (نفر)
1	ارزگان	0	0	390	72	520
2	بادغیس	0	0	3,338	-	4,543
3	بامیان	0	0	3,288	259	0
4	بدخشان	0	16,240	17,954	-	208
5	بغلان	0	0	21,435	220	982
6	بلخ	0	0	11,470	430	5,791
7	پروان	0	0	330	-	136
8	پکتیا	0	0	174	202	459
9	پکتیکا	0	0	254	—	3,197
10	پنجشیر	0	0	293	0	0
11	تخار	0	0	3,552	0	751
12	جوزجان	0	0	19,443	0	16,180
13	خوست	7,300	0	500	0	940
14	دایکندی	0	0	557	371	207
15	زابل	0	0	645	0	13,240
16	سرپل	0	0	6,817	198	2,189
17	سمنگان	0	0	16,738	0	2,512
18	غزنی	0	0	354	20	0
19	غور	0	0	955	110	0
20	فاریاب	0	0	34,685	13	5,930
21	فراه	0	0	774	11	16,094
22	کابل	0	0	552	95	276
23	کاپیسا	0	0	468	0	562
24	کنز	35	0	8,220	0	9,721
25	کندهار	0	0	2,366	176	6,218
26	کنر ها	455	0	—	0	0
27	لغمان	470	0	2,616	61	11,710
28	لوگر	0	0	564	0	601
29	میدان وردک	0	0	96	0	0
30	ننگرهار	1,450	0	28,215	331	280
31	نورستان	0	0	5,332	0	0
32	نیمروز	0	0	1,632	0	456
33	هرات	0	0	1,420	0	10,633
34	هلمند	0	0	630	0	38,920
مجموع		9,710	16,240	196,057	2,569	153,256

ضمیمه ۲: تعداد مواشی به تفکیک نوع و ولایات طی سال ۱۳۹۹

شماره	ولایات	تولید گوشت گاو (تن)	تولید گوشت بز وگوسفند (تن)	تولید گوشت مرغ (تن)	تولید گوشت ماهی (تن)	تولید عسل (تن)	تولید شیر (تن)
1	ارزگان	2,845	5,006	1,105	5	1.60	35,300
2	بادغیس	5,118	12,120	1,028	0	8.00	11,315
3	بامیان	4,938	9,318	3,942	63	39.75	94,950
4	بدخشان	11,292	8,118	539	11.6	48.18	47,200
5	بغلان	28,816	15,120	5,015	319	19.50	184,599
6	بلخ	66,680	39,318	12,860	733	12.89	125,040
7	پروان	18,720	13,516	6,152	19.8	13	27,220
8	پکتیا	35,118	22,156	512	2	899	10,550
9	پکتیکا	26,532	13,021	1,248	3.9	0	26,111
10	پنجشیر	3,913	1,242	1,890	7.8	10	191
11	تخار	43,233	19,112	14,380	189	29	182,300
12	جوزجان	30,415	18,729	1,108	6.9	0	53,318
13	خوست	47,120	19,417	7,508	173	416	10,550
14	دایکندی	479	8,993	2,310	0	47	25,315
15	زابل	9,518	4,320	1,990	0	-	24,630
16	سرپل	25,418	18,200	3,172	0	-	24,200
17	سمنگان	32,054	23,562	6,132	0	1	132,840
18	غزنی	42,022	18,990	8,222	0	23	52,700
19	غور	7,418	6,345	1,800	0	5	36,300
20	فاریاب	41,132	20,200	6,898	10	0.22	200,450
21	فراه	12,570	13,182	10,560	18	10.50	47,200
22	کابل	143,061	121,304	47,110	2	-	49,601
23	کاپیسا	655	4,197	2,549	116	26.00	41,990
24	کندهار	35,970	25,063	3,171	223	44.64	165,721
25	کندهار	33,516	40,014	12,390	5470	29.50	133,000
26	کنر ها	22,087	15,165	5,160	287	33.60	42,205
27	لغمان	4,328	8,770	1,528	1210	96.88	23,738
28	لوگر	18,560	10,700	6,120	4	14.10	18,110
29	میدان	19,318	6,230	2,120	-	13.30	174,513
30	ننگرهار	52,345	45,620	28,080	1315	500.00	38,650
31	نورستان	5,608	6,312	4,460	0	-	1,745
32	نیمروز	20,316	23,500	1,790	0	-	10,071
33	هرات	35,660	41,232	36,000	90	143	119,147
34	هلمند	25,612	18,790	12,200	82	6	203
مجموع		912,387	676,882	261,048	10,361	2,490	2,170,973

ضمیمه ۳: محصولات مالداري به تفکیک نوع و ولایات طی سال ۱۳۹۹

شماره	ولایات	تولید ابریشم (کیلو)	تولید کرک (کیلو)	تولید روده (حلقه)	تولید پوست (جلد)	تولید قروت (کیلو)	تولید تخم مرغ (هزار بیضه)
1	ارزگان	0	-	57,049	6,597	51,844	16,932
2	بادغیس	0	5,450	0	59,050	2,269	14,790
3	بامیان	0	-	73,370	73,370	78,260	86,850
4	بدخشان	0	-	64,260	65,940	80,100	10,546
5	بغلان	0	-	0	150,226	43,000	24,290
6	بلخ	21	28,050	56,693	80,991	6,805	8,216
7	پروان	0	-	119,800	213,130	0	20,418
8	پکتیا	-	4,800	6,800	2,400	-	8,963
9	پکتیکا	0	-	0	0	0	49,260
10	پنجشیر	0	15	31,790	31,790	390	1,430
11	تخار	0	-	35,900	38,560	13,580	123,700
12	جوزجان	750	9,791	120,982	120,982	33,150	11,760
13	خوست	0	-	10,550	10,550	0	85
14	دایکندی	0	-	0	78,163	144,928	25,580
15	زابل	0	4,400	12,422	10,817	21,109	0.550
16	سرپل	0	-	130,000	341,000	130,105	40,215
17	سمنگان	0	-	6,928	8,141	0	52,746
18	غزنی	0	1,052	273,500	225,700	43,570	80,500
19	غور	0	-	14,908	19,072	79,970	3,692
20	فاریاب	0	107,435	203,947	195,650	254,260	3,692
21	فراه	0	2,549	712	167,744	47,586	18,352
22	کابل	0	-	0	0	0	179,406
23	کاپیسا	0	-	5,649	15,010	0	10,200
24	کنز	0	-	180,847	180,847	905	38,600
25	کندهار	-	-	159,060	178,887	-	56
26	کنر ها	0	-	0	2,820	0	5,474
27	لغمان	0	-	7,200	7,200	0	14,824
28	لوگر	0	-	14,316	2,311	0	7,378
29	میدان	0	-	19,284	25,584	0	14,964
30	ننگرهار	200	-	21,600	21,600	7,200	100,125
31	نورستان	0	-	16,276	16,276	626,300	7,418
32	نیمروز	0	-	16,000	16,000	0	1,400
33	هرات	128	3,000	309,856	409,550	0	10,173
34	هلمند	0	0	6,130	8,260	0	5,262
مجموع		1,099	166,542	1,975,829	2,784,218	1,665,331	997,297

ضمیمه ۴: محصولات مالداري به تفکیک نوع و ولایات طی سال ۱۳۹۹